

ทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีการปลูกหวายโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมจังหวัดสกลนคร
กิติพร เจริญสุข^๑ อัญชลี ชาวนา^๑ จุฑามาส ศรีสำราญ^๑ เปรมจิตต์ ใจหาญ^๑

บทคัดย่อ

การทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อได้เทคโนโลยีการผลิตหวายที่เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ดำเนินการที่แปลงเกษตรกร ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เริ่มต้นเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ทำการทดสอบ ๒ กรรมวิธี คือ ๑) กรรมวิธีทดสอบ ๑) ใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ และ ๒) ใส่ปุ๋ยตามกรรมวิธีเกษตรกร การดำเนินงานอยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูลการเจริญเติบโตและผลผลิต อย่างไรก็ตามคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ พิจารณาให้ยุติการทดสอบเนื่องจากงานวิจัยหวายควรได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมก่อนจึงจะไปทดสอบในพื้นที่เกษตรกร

^๑ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์

คำนำ

หวายดงเป็นพืชพื้นเมืองที่มีลำต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง พบอยู่ในป่าธรรมชาติแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณเทือกเขาภูพาน จังหวัดสกลนคร เดิมชาวบ้านเก็บหาต้นหวายมาใช้ในการจักสานและใช้หน่อหวายสำหรับบริโภค ปัจจุบันการปลูกหวาย เป็นรายได้เสริมให้กับเกษตรกรบริเวณเส้นทางระหว่างสกลนครและกาฬสินธุ์ ผลผลิตออกตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอกับการเจริญของหน่อหวาย ปัจจัยที่จะทำให้ได้หวายที่มีคุณภาพดี นอกจากการใช้พันธุ์ที่มีผลผลิตสูงเหมาะกับพื้นที่ แล้ว น้ำ

การศึกษาหาพันธุ์ที่มีลักษณะที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกร ปัจจุบันมีการปลูกหวายอยู่ทั่ว ๆ ไปเนื่องจากได้มีการนำหวายดงจากแถบเทือกเขาภูพานไปปลูกทางภาคเหนือ โดยมีแหล่งผลิตกล้าที่สำคัญบริเวณอำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร โดยในปี ๒๕๕๐/๕๑ มีพื้นที่ปลูก ๔,๔๐๖ ไร่ ผลผลิตรวม ๕.๑ ล้านหน่อ ผลผลิตเฉลี่ย ๑,๖๐๐ หน่อต่อไร่ หวายเป็นพืชป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่เกษตรกรในท้องถิ่นใช้ภูมิปัญญานำหวายมาปลูกในสวนหรือในพื้นที่ของตนเองโดยการตัดแปลงวิธีการปลูกเพื่อเพิ่มปริมาณและผลผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคและจำหน่าย การปลูกเกษตรกรจะนำมาปลูกลักษณะเป็นสวนผัก ปัจจุบันความต้องการด้านการบริโภคหวายทั้งในตลาดภายในและต่างประเทศมีมากขึ้น การผลิตหวายในพื้นที่จังหวัดสกลนครเกษตรกรได้มีการทำมานานแต่ยังไม่มีการสร้างกลุ่มผู้ผลิตหวายให้ได้คุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาหาเทคโนโลยีการผลิตหวายเพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับเกษตรกร การนำวิธีทดสอบระบบการทำฟาร์มมาใช้ในพื้นที่จะทำให้เกษตรกรได้ระดมความคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของหน่อหวาย พร้อมทั้งจัดทำแปลงต้นแบบหวายในพื้นที่เพื่อเป็นแปลงสาธิตให้กับเกษตรกรผู้ปลูกหวายต่อไป

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

๑. แปลงหวายของเกษตรกร
๒. ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ สูตร และปุ๋ยอินทรีย์ (มูลวัว)
๓. อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดการเจริญเติบโต

วิธีการดำเนินงาน

ทำการทดสอบ ๒ กรรมวิธี คือ ๑) กรรมวิธีทดสอบ ๑) ใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ และ ๒) ใส่ปุ๋ยตามกรรมวิธีเกษตรกร

บำรุงรักษากรณีเกิดปัญหา การเข้าทำลายของโรคแมลง เช่น เพลี้ย ดั้วง โรคครา โรคใบไหม้ โรคใบจุด กรณีมีความรุนแรงน้อยให้ตัดเผาต้นทิ้ง แต่หากมีความรุนแรงมากให้ใช้สารกำจัดศัตรูพืช

การบันทึกข้อมูล ข้อมูลอัตราการเจริญเติบโต จำนวนหน่อ ผลผลิต คุณภาพผลผลิตหน่อหวาย ข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์

เวลาและสถานที่ดำเนินงาน

ระยะเวลา : ตุลาคม ๒๕๕๔-กันยายน ๒๕๕๕

สถานที่ : แปลงเกษตรกร ตำบลสร้างค้อ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

ผลการทดลองและวิจารณ์

ทำการใส่ปุ๋ยตามกรรมวิธีที่กำหนด อยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูลการเจริญเติบโตและผลผลิต

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การทดลองนี้เพิ่งเริ่มดำเนินการซึ่งยังไม่ได้ผลตามเป้าหมาย แต่เนื่องจากคณะกรรมการที่ปรึกษา
งานวิจัยของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ พิจารณาให้ยุติการทดสอบเนื่องจากงานวิจัยหว่าน
ควรได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมก่อนจึงจะไปทดสอบในพื้นที่เกษตรกร